

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilastokeskus pitää erittäin tärkeänä nyt laadittua kansallista strategista etenemissuunnitelmaa, jolla pyritään luomaan edellytyksiä digitalisaation ja datatalouden murroksessa menestymiselle. Tilastokeskus pitää myös ensiarvoisen tärkeänä, että tätä työtä tehdään hallinnonalarajat ylittäen.

Kompassin rakenne on hyvä. Vaikuttavuuspolku on selkeä ja konkreettinen tapa jalkauttaa kompassi. Se mahdollistaa keskustelun eri toimijoiden välillä strategian käytännön toimeenpanosta ja vaikutuksesta toimintaan.

Tilastokeskus kiinnittää kuitenkin huomiota kahteen luonnoksessa olevaan epäkohtaan, jotka voivat heikentää merkittävästi nyt laaditun suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta:

-Digikompassin ohjaus ja seuranta on suunniteltu ministeriöiden varaa. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää kuitenkin vahvaa ministeriöiden alaisten virastojen panosta ja yhteistyötä. Siksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että myös digitalisaation ja datatalouden kannalta keskeiset virastot olisivat kiinteästi mukana tässä työssä. Tämä vahvistaisi merkittävästi virastojen sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisäisi tavoitteiden toteutumisen todennäköisyyttä.

-Luonnoksessa todetaan, että digikompassityön pohjalta tulisi pystyä sekä seuraamaan kehitystä, priorisoimaan hankkeita ja tarkastelemaan toimia ja rahoitustarpeita yli sektorirajojen. Luonnoksessa todetaan kuitenkin myös, että Digikompassin tavoitteita toteutetaan eri hallinnonaloilla muun muassa ohjauksen, säädösvalmistelun, julkisen talouden suunnitelman toteuttamisen sekä tulosohjauksen kautta. Luonnoksesta ei ole tunnistettavissa mekanismeja, joilla päästäisiin aidosti priorisoimaan digitalisaation ja datatalouden edistämiseksi tarvittavia toimia yli sektorirajojen. Ilmeisenä vaarana on, että digitoimiston rooliksi jää vain yhteisen tilannekuvan ylläpito ja toimien ja rahoitustarpeiden priorisointi tapahtuu hallinnonalojen sisällä, niin kuin aina ennenkin.

Lisäksi on hyvä tunnistaa, että yksityiseen sektoriin vaikuttaminen voi olla haastavaa. Koulutukseen ja tutkimukseen panostamalla, hankkeita rahoittamalla ja tarjoamalla toimivat alustat uusien innovaatioiden synnyttämiseen voidaan yrittää vaikuttaa myös yksityisen sektorin toimintaan, mutta ensisijaisesti markkinavoimat päättävät mihin suuntaan kehitys yksityisen sektorin puolella kulkee. Tästä johtuen Digikompassin konkreettiset tavoitteet ja avaintulokset on hyvä rajata asioihin, joihin pystytään julkishallinnon toimin aidosti vaikuttamaan.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Raportissa on tunnistettu kattavasti haasteita ja mahdollisuuksia digitalisaation ja datatalouden kehittämisessä ja hyödyntämisessä. Luonnos keskittyy tältä osin kuitenkin liikaa tämän hetken haasteisiin, eikä siinä arvioida riittävästi meneillään olevien tai mahdollisten tulevien kehityspolkujen vaikutuksia yhteiskuntaan. Tästä johtuen tavoitteetkin ja ratkaisutkin ovat pitkälti ratkaisuja juuri tämän päivän ongelmiin. Tästä voi seurata tarve tavoitteiden nopeallekin päivittämiselle.

Raportissa esitetään, että yksilön mahdollisuus päättää ja hallita oman henkilötietonsa käytöstä palveluiden käyttämiseksi on ihmiskeskeisen palvelukehityksen välttämätön perusta. Tilastokeskus näkee, että markkinaehtoisten palveluiden osalta näin tuleekin olla, mutta vastaavasti viranomaisten lakisääteisten tehtävien hoitaminen ei voi perustua suostumukseen vaan esimerkiksi tilastoviranomaisen tietojen keräämisen oikeuden ja sen jälkeisen käsittelyn on perustuttava lakiin.

Tilastokeskus kannattaa vahvasti luonnoksessa kuvattua datan liikkumista estävien lukkojen avaamista. Julkisen hallinnon tulee aktiivisesti edistää, mm. lakimuutoksin, tilastoviranomaisten pääsyä yksityisen sektorin hallussa olevaan dataan. Esimerkkejä tällaisista ovat yritysten väliset kuitit (B2B) ja kuluttajakuitit (B2C). Tilastoviranomaisella tulisi olla pääsy myös näihin aineistoihin, jotta hajautetusta tiedonantajakohtaisesta (yritys tai henkilö) tietojenkeruusta voitaisiin siirtyä yhä enemmän jo olemassa olevan tiedon hyödyntämiseen. Tämä tukisi vahvasti tavoitetta yritysten ja kansalaisten hallinnollisen taakan keventämisestä. Lisäksi se tukisi periaatetta ”tieto kysytään vain kerran” tai olisi itseasiassa askel kohti luonnoksessa ansiokkaasti korostettua periaatetta, jossa parasta palvelua on kokonaan poistunut (automatisoitu) asiointitarve.

Tilastokeskus pitää erittäin tärkeänä luonnoksessa esiin nostettua tarvetta kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota yhteentoimivan, rakenteisen, kuvailun ja laadukkaan tiedon tuotantoon ja yhteisiin käytänteisiin.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osa-alueen osalta

Tilastokeskuksen mielestä merkittävin puute osaamisen osa-alueen osalta on se, että osaaminen nähdään pitkälti vain yksikön ominaisuutena. Digikompassissa kuvattujen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin vahvasti myös (julkishallinnon) organisaatioiden digitaalisten kyvykkyyksien kehittämistä. Siksi raportissa olisi hyvä korostaa organisaation valmiuksia ottaa uutta teknologiaa käyttöön sekä muuttaa toimintaprosesseja ja liiketoimintamalleja. Digitaalisesti sivistyneet työntekijät vanhakantaisissa, muutoskyvyttömissä organisaatioissa on huono yhdistelmä. Aivovuodon riski on tällöin erittäin suuri.

Osaamisen osa-alueen osalta ei ole myöskään otettu riittävästi huomioon meneillään olevaa muutosta. Digikompassin viimeistelyn yhteydessä onkin syytä arvioida tulisiko muutos, jossa entistä vähemmällä ICT-taidoilla pystytään luomaan digitaalisia palveluita (low-code, no-code, citizen data science, democratization of technology) huomioida osaamiseen liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Tilastokeskus kannattaa tavoitetta, että Suomessa on käytössä datapohjaisen arvonluonnin perustaksi avoimiin standardeihin perustuva, EU-yhteensopiva datainfrastruktuuri ja käytänteet (data-avaruudet) keskeisillä toimialoilla. Tässä yhteydessä tulisi kuitenkin kiinnittää luonnosta enemmän huomiota datan syntymekaniikkaan sekä laadukkaan ja kuvaillun tiedon syntyyn heti tiedon alkulähteellä. Tämä lisää merkittävästi mahdollisuuksia tiedon hyödyntämiseen sekä vähentää merkittävästi tiedon hyödyntäjien toimesta tehtävää tiedon (moninkertaista) tarkastamista ja korjaamista. Tilastokeskus kaipaisikin digikompassiin nykyistä selkeämpää datastrategiaa eli vielä selkeämpiä yhteisiä linjauksia datatalouden perustaksi.

Tilastokeskus kiinnittää huomiota siihen, että digitaalinen infrastruktuuri nähdään luonnoksessa muodostuvaksi lähinnä fyysisestä infra, ennen kaikkea tietoliikenteestä. Luonnoksessa mainitaan ohimennen mm. pilvipalvelut ja standardit, mutta ohjelmistoinfran käsite jää koko lailla vaille huomiota. Fyysisen infran lisäksi tarvitaan kansallinen kokonaisarkkitehtuuri, jossa on määritelty keskeiset kansalliset tietovarannot, rajapinnat ja palvelut. Lisäksi pitää määritellä digitaalisten palveluiden arkkitehtuuriperiaatteet yleisellä tasolla. Edelleen työtä voisi jatkaa yhtenäisillä käsitteistöillä, tietomalleilla ja laatukriteereillä.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Asiakohdassa todetaan, että ”Suomella on moneen muuhun maahan verrattuna erinomaiset julkiset tietoaaineistot ja rekisterit, jotka tarjoavat poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet dataperustaiselle uudenlaiselle arvonluonnille.” Tilastokeskus korostaa, että digitalisaation edetessä myös yksityisen sektorin aineistot ja tietovirrat mahdollistavat uusia arvonluontimahdollisuuksia sekä yksityisellä sektorilla että julkisella sektorilla.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Tilastokeskus kannatta ja korostaa luonnoksessa mainittua, mutta ehkä kuitenkin melko pienelle painolle jäävää, tavoitetta, jossa palvelujen digitalisoinnin sijaan tulisi pyrkiä automatisoinnilla asiointitarpeen poistamiseen aina kun se vain mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Paras digipalvelu on se, jota ei tarvitse käyttää.

Luonnoksessa jää varsin pienelle huomiolle valtionhallinnon nykyisen hallinnonala- ja organisaatorakenteen sekä nykyisen tulosohjausmallin tuomat haasteet digitalisaation ja datatalouden edistämiseksi. Nykyisenlainen organisaatorakenne ja sitä ohjaamaan rakennettu tulosohjausmalli ei välttämättä ole tarkoituksenmukainen digitaalisessa datayhteiskunnassa. Myös tätä pitäisi pystyä kriittisesti tarkastelemaan ja tarvittaessa havaittuja esteitä poistamaan.

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Osaamisen osa-alue on avaintulosten osalta laajimmin kuvattu osa-alue. Priorisoitujen avaintulosten sijaan tämä vaikuttaa kuitenkin eri lähteistä kerätyltä toivelistalta. Tältä osin avaintuloksia tulisikin karsia ja tavoiteltua muutosta sekä luonnoksessa kuvattua vaikuttavuuspolkua selkeyttää.

Tilastokeskus pitää hyvänä, että digitaalisen sivistyksen yhteydessä luonnoksessa korostetaan datalukutaidon merkitystä. Tilastokeskuksen mielestä digitaalinen osaaminen kohdassa korostuu kuitenkin liaksi perinteinen ICT-osaaminen. Tilastokeskus ehdottaa, että lopulliseen versioon tämän rinnalle nostetaan vahvemmin mukaan myös dataosaaminen.

Osaamiseen liittyvien avaintulosten osalta Tilastokeskus haluaa korostaa avaintuloksen ”Tieteellisen tutkimuksen digitaalinen infrastruktuuri on maailman huippua” tärkeyttä.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Tilastokeskus kannattaa datatalouteen liittyviä avaintuloksia ja erityisesti tavoitetta ”Data-avaruuksia tukevat julkiset avattavissa olevat tietovarannot ovat saatavilla (100 %) rajapintoja hyödyntäen joko avoimena datana, käyttöoikeuksien hallinnan tai yksilön oman datan hallinnan ratkaisuja hyödyntäen”.

Tältä osin luonnoksessa on tunnistettu myös kattava joukko lähivuosien keskeisiä toimenpiteitä. Näistä Tilastokeskus arvioi tärkeiksi mm:

- Viranomaisten järjestelmähankkeisiin kohdistetun rahoituksen kasvattamisen
- Yritysten reaaliaikatalouden ratkaisujen edistämisen RTE-hankkeessa

-Paikkatietoon perustuvan ekosysteemin luomisen ja vahvistamisen

-Rakennetun ympäristön tietojärjestelmämuutoksen (RYTJ)-loppuunsaattamisen ja tietoekosysteemin luomisen.

Data-avaruuksien toiminnan ja hyödyllisyyden näkökulmasta digikompassissa on Tilastokeskuksen mielestä tärkeää korostaa julkisten tietovarastojen avaamisen lisäksi myös mm. Euroopan tilastotoimen peräänkuuluttamaa yksityisen sektorin tietovarantoihin pääsyä tilastotuotannon tehostamiseksi ja ajantasaistamiseksi. Kun pohditaan datan avaamista, tulee selvittää ja arvioida myös yksityisen sektorin omaamien aineistojen arvoa julkishallinnolle (B2G).

Datan vaihdantaan liittyvän luottamusinfrastruktuurin osalta Tilastokeskus pitää tärkeänä keskeisinä toimenpiteinä mainittua yleisääntelyä (tiedonhallintalaki) sekä tarvittavien tiedon luovutusta ja toisiokäyttöä sääntelevän sektorilainsäädännön päivittämistä vastaamaan datan hyödyntämistarpeita.

Tilastokeskus ehdottaa, että avaintuloksiin ja mittareihin nostettaisiin uuden luottamusinfran rakentamisen lisäksi myös jo käyttöön otettujen palveluiden (mm. Suomi.fi -palvelut) käytön laajentaminen. Digitalisaatio ja siihen perustuvat palvelut muodostuvat hyödyllisiksi vasta kun niiden käyttö on kohdejoukossa riittävän laajaa. Lisäksi jatkossa on kiinnitettävä huomiota digitalisaatoratkaisujen riittävän nopeaan käyttöönottoon ja oikeanlaisiin kannustimiin tähän liittyen. Tilastokeskus kannattaa tältä osin digitaalisten palvelujen ensisijaisuusperiaatetta.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Asiakohdan keskeisinä toimenpiteissä mainitaan julkisen TKI-rahoituksen suuntaaminen datan sektorirajat ylittävän hyödyntämisen ja ekosysteemikehityksen tueksi on Tilastokeskuksen mielestä kannatettava toimenpide dataan sitoutuneen arvon tulouttamiseksi yhteiskunnan eri toimijoiden hyödyksi.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Tilastokeskus korostaa yhteentoimivuuden toteutumisen huomioimista julkisen hallinnon palvelujen suunnittelussa ja korostaa teknisen yhteentoimivuuden lisäksi semanttisen näkökulman tärkeyttä.

Tilastokeskus pitää tärkeänä, että digitalisaation ja datatalouden edistämiseksi saadaan kehitettyä yhteentoimivuutta tukeva ohjaus- ja rahoitusmalli.

Tilastokeskus pitää avaintulosta ”Yrityksiltä kerättävä tai toimitettava tieto on 90 %:sti digitaalisessa, rakenteisessa muodossa ja noudattaa olemassa olevia eurooppalaisia standardeja” hyvänä. Tämä

vähentää tilastotuotannon aiheuttamaa tiedonantorasitetta, kun erillisiä tilastokyselyitä tarvitaan vähemmän.

Yhteentoimivien julkisten palvelujen osalta keskeisissä toimenpiteissä mainitaan tiedon laatukuvausten laatiminen. Tilastokeskus pitää tietovarantojen ja niiden muuttujien kuvaamista erittäin tärkeänä tiedon hyödyntämisen kannalta. Tilastokeskus on yhdessä keskeisten rekisteriviranomaisen kanssa tuottanut tiedon laatukriteerit. Tilastokeskus ehdottaa, että tiedon laatukriteerien käyttöönotto nostetaan yhdeksi digikompassin avaintulokseksi ja seurattavaksi mittariksi.

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Yleiskommentit mittareihin liittyen:

Mittarit vaikuttavat keskeneräisiltä ja alustavilta luonnoksilta. Osa mittareista on vain otsikkomaisia seurattavia asioita. Lisäksi osa mittareista kuvaa pikemminkin digikompassiin liittyviä toimenpiteitä. Mittarit tulisivat määritellä tarkemmin, jotta kävisi ilmi, minkä asian kehitystä oikeastaan halutaan seurata. Toisaalta eräät mittarit ovat hyvinkin yksityiskohtaisia, sillä ne on otettu olemassa olevista tilastoista tai indikaattoreista, joissa ne on määritelty.

Myös mittareiden lähteet tulisi miettiä ja määritellä tarkemmin. Nyt näyttää, että lähteitä on käytetty osin päällekkäin, monistaen dataa eri lähteisiin. Esimerkiksi Tilastokeskus tuottaa vuosittain EU harmonisoitua dataa tilastoissaan ja toimittaa datan myös Eurostatille. Eurostat julkaisee tämän Tilastokeskuksen tuottaman datan. Lisäksi DESI perustuu suurelta osin samaan dataan, joka puolestaan haetaan Eurostatista DESI-indeksiin käyttöön. Samoin Suomessa Digibarometri käyttää suurelta osin samaa Eurostatin aineistoa. Kaikkiin näihin viitataan mittareissa eri kohdissa, mutta kyse on suurelta osin samasta Tilastokeskuksen tuottamasta datasta.

Niiltä osin, kun mittarina on Tilastokeskuksen tuottamaa tietoa, olisi tätä syytä käyttää lähteenä. Niiltä osin kuin Tilastokeskuksen dataa on edelleen jalostettu ja tulkittu merkityksellisesti tai haetaan kansainvälistä vertailutietoa, on perusteltua käyttää sekundäärisiä lähteitä.

Tilastokeskus toivoo, että siltä osin, kun mittareina käytetään Tilastokeskuksen tuottamia tietoja, niin jatkotyössä etsitään ja tarkennetaan yhdessä Tilastokeskuksen kanssa parhaat käytettävissä olevat mittarit. Tässä yhteydessä on syytä keskustella myös tarpeista ja mahdollisuuksista joidenkin uusien Digikompassin tavoitteita tukevien mittareiden tuottamisesta.

Kommentit osaamisen osa-alueen osalta:

Positiivista mittaristossa on jonkinasteinen monipuolisuus. Esimerkiksi digitaalinen osaaminen osa-alueen digitaalisia perustaitoja koskevat mittarit kuvaavat kehitystä useasta näkökulmasta. Osa mittareista on laadullisia ja osa määrällisiä, mikä on myös hyvä.

Näkökulmia mittaristossa voisi olla useampiakin. Esimerkiksi taitojen koettu riittämättömyys/riittävyys tai taitojen puute ICT:n käytön esteensä voisi olla relevantti seurattava asia.

Myöskään kaikista raportissa esitetyistä asioista ei liitteessä ole mittaria. Raportissa käsitellään paljon keskinäistä kunnioitusta ja luottamusta osana digitaalista sivistystä. Ainakin luottamuksen kehitystä olisi mahdollista seurata. Myös kunnioitus, tai pikemmin sen puute, on tärkeä ajankohtainen ilmiö digitaalisen ympäristön kehityksessä, mutta sitä on vaikeampi mitata. Myös väestön digitaalisen ympäristön turvallisuuden ja yksityisyyden seuraamista eri näkökulmista pitäisi harkita.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Tilastokeskus toteaa, että digitalisaatio ja datatalous ovat vielä osin vakiintumattomia käsitteitä, joiden tilastoinnin ja mittaamisen kehittämiseen tulisi tulevina vuosina kiinnittää erityistä huomiota. Tässä työssä törmätään moniin haasteisiin, kuten esimerkiksi datan arvon määrittelemiseen. Myöskään mittareissa nyt mainittu datatalousinvestointien määrä ei liene aivan yksiselitteinen käsite.

Mittariluonnoksissa on mainittu avattujen tietovarantojen osuus. Tämä viittaa hahmoteltujen avaintulosten perusteella avattuihin julkisiin tietovarantoihin. Tilastokeskus huomauttaa, että Euroopan tilastotoimi peräänkuuluttaa tilastoviranomaisten pääsyä yksityisen sektorin omaaviin tietovarantoihin tilastotuotannon tehostamiseksi ja ajantasaistamiseksi. Tilastokeskus toivookin, että digikompassi huomioidaan myös yksityisen sektorin omaamien aineistojen arvoa julkishallinnolle ja mietitään, onko sen seuraamiseksi löydettävissä tai kehitettävissä relevanttia mittaria.

Tilastokeskus kiinnittää huomiota myös siihen, että datatalouteen liittyvissä mittareissa ei ole yritysten reaaliaikatalouden edistymistä seuraavia mittareita, vaikka kohdassa keskeiset toimenpiteet määritellään eräille asioille jopa tavoitetasoja.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Tämän osa-alueen mittareiden osalta Tilastokeskus viittaa edellä esittämiinsä yleisiin huomioihin mittareiden nykyisestä keskeneräisyydestä ja niiden jatkokehittämisen tärkeydestä yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Yhteentoimivien julkisten palveluiden osalta on hahmoteltu viisi mittaria, mm. yhteentoimivien digitaalisten julkisten palveluiden määrä ja palveluiden digitalisaation mahdollistavien lakimuutosten määrä. Mittareita ei kuitenkaan määritellä tarkemmin ja nämä ovatkin esimerkki ”mittareista”, joiden osalta on vaikea arvioida, että onko niiden seuraamiseksi löydettävissä tai kehitettävissä relevanttia mittaria.

Tilastokeskus ehdottaa että mittareihin nostetaan se, kuinka moni kansalainen tai organisaatio käyttää yhteiskunnan keskeisiä digitaalisia palveluja (esim. Suomi.fi -palvelut). Tilastokeskus katsoo, että digitalisaation onnistumisen edellytyksenä on sellaisten palveluiden tarjoaminen, joiden käyttö yhteiskunnassa (kustannustehokkuus ja hyödyt) on laajaa. Tilastokeskus kannattaa seurattavien mittareiden muuttamista enemmän tarjottavien palvelujen määrästä palvelujen käyttöasteen suuntaan.

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilastokeskus pitää Digikompassin tuloksellisuuden seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin hahmoteltua vaikuttavuuspolkua visiosta toimenpiteisiin hyvänä. Luonnoksen viimeistelyn yhteydessä on kuitenkin syytä tarkentaa prosessia, jolla nyt määriteltäviä tavoitteita, avaintuloksia ja mittareita voidaan päivittää matkan varrella.

Lisäksi Tilastokeskus toistaa huolensa siitä, että luonnoksessa ei ole määritelty mekanismeja, joilla päästäisiin aidosti priorisoimaan digitalisaation ja datatalouden edistämiseksi tarvittavia toimia yli sektorirajojen. Ilmeisenä vaarana on, että digitoimiston rooliksi jää vain yhteisen tilannekuvan ylläpito ja toimien ja rahoitustarpeiden priorisointi tapahtuu edelleen hallinnonalojen sisällä.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos on varsin laaja paketti, josta on osin haasteellista tunnistaa keskeistä sisältöä ja selkeitä prioriteetteja. Yksinkertaisempi, tiiviimpi ja lyhempi dokumentti olisi käytettävämpi, ohjaavampi ja helpompi päivittää. Osin tätä haastetta voidaan paikata kiinnittämällä huomiota Digikompassista myöhemmin tuotettaviin esittelymateriaaleihin.

Luonnoksen lopussa on varsin ansiokas ja tarpeellinen käytettyjä käsitteitä avaava kooste. Maininta tästä olisi hyvä olla raportin alussa, jotta lukija huomaa hyödyntää tätä jo raporttia lukiessaan.

Raporttia viimeistellessä on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että digitalisointi tai digitalisaatio eivät ole itsessään päämäärä, vaan työkaluja tavoiteltaessa esim. parempaa laatua, työn tuottavuuden kasvua tai onnellisempaa yhteiskuntaa.

Mannonen Timo
Tilastokeskus